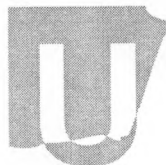

SURADNJA IZMEĐU BAVARSKE I HRVATSKE NA PODRUČJU OČUVANJA I ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE

Ranka Saračević-Würth

Zavod za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske
Zagreb

Hrvatskoj je sredinom listopada 1992. boravio gospodin dipl. ing. Unterkirchner iz Zemaljskog ureda za očuvanje spomenika kulture Bavorske. On je obradivao teme urbanističke obnove i obnove profanih građevinskih spomenika. Nakon njegova

boravka valjalo je izraditi koncepciju nužnih mjera pomoći kod restauriranja pokretnih spomenika kulture i crkvenih građevina oštećenih ratom u Hrvatskoj ili razrušenih. Uslijedio je nalog Državnog ministarstva prosvjete, kulture, znanosti i umjetnosti Bavorske, sukladno sporazumu o suradnji na području zaštite i očuvanja pokretnih i nepokretnih spomenika kulture sklopljenim između Hrvatske i Bavorske. U tu je svrhu u Hrvatskoj od 25. studenog do 2. prosinca 1992. boravila bavorska delegacija stručnjaka u kojoj su bili gospoda iz Zemaljskog ureda za očuvanje spomenika kulture Bavorske: Erwin Emmerling, diplomirani restaurator, Thomas Schoeller, restaurator, i dr. York Langenstein, viši konzervator.

Ispred Ministarstva za prosvjetu i kulturu Republike Hrvatske - Zavoda za zaštitu spomenika kulture s bavorskom su delegacijom tijekom njena boravka i puta po Hrvatskoj surađivali prof. Želimir Laszlo, konzervator, prof. Ranka Saračević-Würth, konzervatorica, i prof. Mirela Ramljak-Purgar, pripravnica.

Program boravka kolega iz Bavorske bio je vrlo sadržajan jer su željeli u kratkom roku steći što bolji uvid u stanje oštećenih spomenika kulture tijekom domovinskog rata u Hrvatskoj. Osim putovanja po Hrvatskoj (Lika, zapadna Slavonija, Hrvatsko zagorje) posjetili su i restauratorske radionice Zavoda za restauriranje umjetnina i Restauratorskog zavoda Hrvatske, a sudjelovali su i u zaključnom predavanju u sklopu tečaja za restauratore fondacije ARCH u muzeju "Mimara".

Bavorska je delegacija pregledala župnu crkvu Navještenja Blažene Djevice Marije u Gospiću, župnu crkvu svetog Josipa u Ličkom Osiku, župnu crkvu svetog Trojstva u Otočcu, te usputno sva sela i mjesta koja su strahovito razorena i u kojima je uništen sav život. Također im je omogućen obilzak Lipika i Pakraca u zapadnoj Slavoniji i usputnih naselja koja su, kao i u Lici, gotovo potpuno razorena.

Želja organizatora bila je obilaskom terena utvrditi opsege šteta na spomenicima kulture i na licu mjesta pokazati mjere zaštite, te istodobno pronaći mjesta privremenog smještaja evakuiranih umjetnina. Stoga je bavorskim kolegama omogućen pregled depoa in situ (Lika), te službenih depoa u Varaždinu i "Dvorcu"¹ u Hrvatskom zagorju. Kolege iz Bavorske odali su nam priznanje jer su s obzirom na brzinu i uvjete, umjetnине evakuirane brižno i stručno.

"Dvorac" su pregledali temeljito i zaključili kako bi bio pogodan za otvaranje privremene restauratorske radionice u kojoj bi se preventivno štitile i restaurirale oštećene i evakuirane umjetnине. Uz to u "Dvorcu" bi se mogli podučavati mladi restauratori iz Hrvatske.

Bavorska delegacija svoj je boravak u Hrvatskoj završila u Zagrebu u

Bavorska delegacija u obilasku katoličke crkve u Gospiću
Fototeka Zavoda za zaštitu spomenika kulture RH

Zavodu za zaštitu spomenika kulture, gdje su razmijenili mišljenja s prof. Ferdinandom Mederom, ravnateljem Zavoda, prof. V. Štrkaljem ravnateljem Republičkog restauratorskog zavoda, i ostalim stručnjacima. Gospodin Emmerling istaknuo je ciljeve posjeta bavorske delegacije te, u suglasju s prof. Mederom, iznio mišljenje kako težište rada treba staviti na uređenje "Dvorca" u Hrvatskom zagorju, u kojem bi u dogledno vrijeme moglo započeti restauriranje umjetnina i školovanje mladih restauratora.

Bavarski su se stručnjaci složili s planom za djelomičnu obnovu "Dvorca" (prizemlje i prvi kat), po projektu Restauratorskog zavoda Hrvatske (arh. Zvonimir Matica), te bi u okviru svojih mogućnosti i materijalno pripomogli obnoviteljske i adaptacijske radove na spomenutom objektu (ukupni bi troškovi bili otprilike 300.000 DEM). Nadalje, oni bi pomogli i praktično i stručno pri restauriranju umjetnina uza suradnju mladih restauratora, koje bi na taj način podučili! Potrebnu bi opremu donijeli iz Bavorske i darovali je Hrvatskoj (mikroskopi, materijal, defensori i drugo).

O svom boravku u Hrvatskoj bavarski su kolege sačinili opširan, do u detalje razraden izvještaj (25 stranica teksta), uz opsežnu fotodokumentaciju što su je sami izradili. Zemaljski ured za očuvanje i zaštitu spomenika kulture Bavorske darovao je Zavodu za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu i restauratorskim zavodima brojne stručne publikacije i literaturu.

Primljeno: 10. 5. 1993.

¹ "Dvorac" se ne spominje imenom jer su Bavarci, s obzirom na stanje

u Hrvatskoj, željeli da se iz sigurnosnih razloga taj objekt ne spominje punim imenom, te da se ne navodi njegova točna lokacija.

SUMMARY

Bavaria and Croatia Cooperate in the Field of Preservation and Protection of Cultural Heritage

by Ranka Saračević-Würth

Croatia and Bavaria made an agreement on the co-operation in the field of the preservation and protection of movable and immovable cultural heritage. The three-member delegation of the State Office for the Preservation of Bavarian Cultural Monuments: Erwin Emmerling and Thomas Schoeller, restorers, and Dr. York Langenstein, senior curator, visited Croatia from 25 November to 2 December 1992. Accompanied by their Croatian fellow specialists they visited Gospić, Lički Osik and Otočac in Lika, and Lipik and Pakrac in west Slavonia, to survey war damage to churches and historic sites. They also visited temporary shelters for evacuated works of art, and complimented their Croatian colleagues on careful and expert evacuation.

The Bavarian side expressed their readiness to assist in the adaptation of one of the Croatian castles for the purposes of restoration and sheltering evacuated works of art. They proposed to donate the equipment for the workshops, and to give practical expert assistance in the restoration of works of art combined with the training for young restorers.

Čilipi, prosinca 1992.

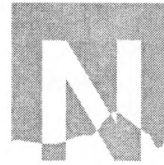
Oštećeni kip Marije Božije i Isusa u crkvi sv. Nikole
Snimio: Zvonimir Franić

Fototeka Hrvatskog povijesnog muzeja

DJELOVANJE ARCH FONDACIJE U ZAGREBU

Uvodni tečaj u dokumentaciju, stabilizaciju i konzervaciju slika i drvenih skulptura
Zagreb, 2. - 29. 11. 1992.

Jadranka Vinterhalter
Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

a inicijativu i u organizaciji ARCH fondacije iz Lugana, a u suradnji sa Zavodom za restauriranje umjetnina i Restauratorskim zavodom Hrvatske, u Zagrebu je održan tečaj za restauratore i konzervatore od 2. do 29. studenoga 1992. godine.

Tečaj je zamišljen kao stručna pomoć ratom razorenoj Hrvatskoj, čija je kulturna baština, pokretna i nepokretna, doživjela teška razaranja i štete. Koncipiran je za restauratore i konzervatore početnike kao uvodni tečaj u osnove restauriranja i konzerviranja na pokretnim spomenicima kulture, odnosno na polikromnoj drvenoj plastici i na slikama na platnu i drvu. Upravo su predmeti u tim materijalima i tehnikama ponajviše stradali u ratu u Hrvatskoj - napose pokretni crkveni inventar. Program tečaja je u četiri tjedna trajanja obuhvatio osnove dokumentiranja i osnove preventivne zaštite predmeta.

Na press-konferenciji u povodu početka tečaja, koju je priredila direktorica ARCH fondacije baronesa Francesca Thyssen Bornemitz, u zagrebačkome Muzeju Mimara (30. listopada 1992.), predstavljen je voditelj i koordinator tečaja g. Luca Bonetti, konzervator iz Švicarske nastanjen u SAD, zatim profesori koji su vodili tečaj, te predstavnici suradnih zagrebačkih institucija: Mario Braun, direktor Zavoda za restauriranje umjetnina, i Vinko Štrkalj, direktor Restauratorskog zavoda Hrvatske.

Baronesa von Thyssen Bornemitz istaknula je financijsku potporu koju je ovaj tečaj dobio od Ministarstva kulture Austrije (velika količina materijala za tečaj), Soros fondacije - ureda Otvoreno društvo u Zagrebu, Trust Foundationa, SAD, i Krese Foundationa, SAD. Znatna je novčana potpora došla i od Ministarstva prosvjete i kulture Republike Hrvatske.

Tečaj se održavao u ateljcima Zavoda za restauriranje umjetnina na Zmajevcu 8 u Zagrebu.

Na press-konferenciji je ujedno promoviran model mobilnoga restauratorskog ateljea koji ARCH fondacija planira postaviti na terenu u Hrvatskoj. Sastoji je od dva kontejnera i međuprostora koji služi kao dnevni boravak, ukupne površine 55 četvornih metara. Sadrži fotolaboratorij i atelje za restauraciju, a u objektu postoji kontrolirana temperatura i vlaga. Drugi objekt koji je ARCH fondacija promovirala jest kombi za hitne konzervatorske intervencije na pokretnoj kulturnoj baštini.

Razgovor s Lucom Bonettijem

U razgovoru (23. studenoga 1992.) s Lucom Bonettijem, konzervatorom i restauratorom iz Lugana-New Yorka, voditeljem i koordinatorom tečaja doznajemo da je za tečaj ARCH fondacija angažirala eminentne